

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2002

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2002. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi Kansaneläkelaitokselle tilitettäisiin vuonna 2002 arvonlisäveron tuotosta 700 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2002 alusta. Lakia sovellettaisiin Kansaneläkelaitokselle vuodelta 2002 tilitettävään arvonlisäveroon.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen rahoitukseen osallistuvat vakuutetut, työnantajat ja valtio. Lakimääräisten osuuksien lisäksi valtio osallistuu rahoitukseen siltä osin kuin muut tuotot eivät kata kustannuksia. Vuosina 1997—2001 valtio on joutunut suorittamaan tätä niin sanottua takuusuuritusta. Takuusuurituksen tarpeeseen ja määrään on vaikuttanut se, että Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien 1108/1994, 1244/1995, 845/1996, 1028/1997, 782/1998, 983/1999 ja 921/2000 perusteella Kansaneläkelaitokselle on tuloutettu vuosittain arvonlisäveron tuotosta 2 400 miljoonaa markkaa vuosina 1995—2001. Kansaneläkelaitokselle tuloutettiin osa arvonlisäveron tuotosta myös vuosina 1993 ja 1994.

Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen liittyy myös hallituksen esitys vakuutetuilta ja työnantajilta perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja Kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksen mukaan yksityisen työnantajan ja valtion liikelaitoksen kansaneläkemaksu on maaliskuun 1 päivästä 2002 lukien 1,35 prosenttia, 3,55 prosenttia tai 4,45 prosenttia palkoista riippuen poistojen määrästä ja suhteesta maksettaviin pakkoihin. Alennus on vastaavasti 0,65 prosenttiyksikköä, 0,45

prosenttiyksikköä ja 0,45 prosenttiyksikköä. Kuntien ja seurakuntien työnantajan kansaneläkemaksu alenee 3,15 prosentista 2,40 prosenttiin palkoista. Eläketuloa saavan ylimääräinen sairausvakuutusmaksu alenee 0,80 prosenttiyksikköä ja on 0,40 prosenttia. Muilta osin maksut säilyvät kuluvan vuoden tasolla. Maksualennukset vähentävät Kansaneläkelaitoksen tuloja vuositasolla arviolta noin 390 miljoonaa euroa ja lisäävät viime kädessä valtion takuusuurituksen tarvetta.

Vuoden 1999 valtion talousarvioon liittyen muutettiin Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiutta koskevia säännöksiä. Lyhytaikainen rahoitusvalmiuden turvaaminen tehtiin aiempaa joustavammaksi sallimalla muun muassa rahastojen välinen varojen siirto vuoden 2001 loppuun saakka ja tarkistamalla rahastojen vähimmäismäärän määrittely. Edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan varojen siirtomahdollisuutta jatketaan vuoden 2003 loppuun.

Koska Kansaneläkelaitoksen tulot eivät vuonna 2002 riitä kattamaan menoja, sen rahastojen varaintarve on katettava muulla tavoin.

Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi ehdotetaan, että vuonna 2002 kertyvästä arvonlisäveron tuotosta tilitetään Kansaneläkelaitokselle 700 miljoonaa euroa, mikä on noin 300 miljoonaa euroa enemmän kuin vuosina 1995—2001 tilitetty määrä. Muilta

osin vajuus katetaan valtion takuusuorituksen kautta. Takuusuoritusta arvioidaan tarvittavan vuonna 2002 yhteensä noin 623 miljoonaa euroa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan säädettäväksi laki Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2002.

2. Taloudelliset vaikutukset

Kansaneläkelaitokselle vuonna 2002 arvonlisäveron tuotosta tuloutettava 700 miljoonaa euroa vähentää vastaavalla määrällä valtion takuusuoritusta ja valtiolle kertyvää arvon-

lisäveron tuottoa.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä ja siitä on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä, Verohallitusta ja Kansaneläkelaitosta.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin mukaan arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi vuonna 2002 ehdotetaan arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin säännöksestä poiketen Kansaneläkelaitokselle tilitettäväksi osa vuoden 2002 arvonlisäveron tuotosta.

Kansaneläkelaitokselle tilitettävää arvonlisävero-osuutta rajoitettaisiin sekä ajallisesti että määrällisesti. Säännösehdoituksen mukaan vuonna 2002 Kansaneläkelaitokselle tilitetään arvonlisäveron tuotosta 700 miljoonaa euroa. Tästä määrästä osoitettaisiin kansaneläkerahastoon 500 miljoonaa euroa ja sairausvakuutusrahastoon 200 miljoonaa euroa.

2 §. Kansaneläkelaitokselle kuuluvaa arvonlisävero-osuutta tilitettäisiin kalenterikuukausittain. Kunakin kalenterikuukautena tilitettäisiin 1/12 siitä määrästä, joka ehdotuksen 1 §:n mukaan olisi vuonna 2002 tilitettävä Kansaneläkelaitokselle.

3 §. Kuukausierät maksettaisiin Kansaneläkelaitokselle verontilityslain (532/1998) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuna Kansaneläkelaitokselle tilitettävien määrien maksuajan kohtana. Verontilityslain 3 §:n 4 momentin

mukaan valtiovarainministeriö määrää maksuajankohdan. Veronsaajille tilitettävien määrien maksuajankohdasta annetun valtiovarainministeriön päätöksen (758/1998) 2 §:n mukaan tilitettävät määrät on maksettava kunkin kuukauden 28 päivänä. Jos tämä päivä ei ole pankkipäivä, maksupäivä on seuraava pankkipäivä. Maksupäivä on kuitenkin viimeistään kuukauden toiseksi viimeinen pankkipäivä.

4 §. Tilitysten tekemiseen ja maksatukseen liittyvistä hallinnollisista toimenpiteistä huolehtisi Verohallitus tai sen määräämä verovirasto.

5 §. Pykälään sisältyisi säännös lain täytäntöönpanoa koskevasta asetustenantovaltuudesta.

6 §. Pykälään sisältyisi voimaantulosäännös.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Lakia sovellettaisiin Kansaneläkelaitokselle vuodelta 2002 tilitettävään arvonlisäveroon.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 2002

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Sen estämättä, mitä arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentissa säädetään arvonlisäveron saajasta, tilitetään vuonna 2002 Kansaneläkelaitokselle arvonlisäveron tuotosta 700 miljoonaa euroa sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Kansaneläkelaitokselle 1 momentin mukaan tilitettävästä määrästä tilitetään kansaneläkerahastoon 500 miljoonaa euroa ja sairausvakuutusrahastoon 200 miljoonaa euroa.

2 §
Kansaneläkelaitoksen osuus arvonlisäverosta tilitetään kalenterikuukausittain. Kunakin kalenterikuukautena tilitetään 1/12 1 §:n mukaisesta määrästä.

3 §
Kuukausierät maksetaan verontilityslain

(532/1998) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuna Kansaneläkelaitokselle tilitettävien määrien maksuajankohtana.

4 §
Tässä laissa tarkoitettujen tilitysten tekemisestä ja siihen liittyvästä maksatuksesta huolehtii Verohallitus tai sen määräämä verovirasto.

5 §
Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.
Lakia sovelletaan Kansaneläkelaitokselle vuodelta 2002 tilitettävään arvonlisäveroon.

Helsingissä 4 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*